

Оригинални научни рад

Достављено - Received: 28.11.2006.

Original scientific paper

Прихваћено - Accepted: 11.12.2006.

UDK: 630*174/*176 (497.6)

Рецензент - Reviewer: Владимир Беус

Владимир Ступар¹

ДЕНДРОТОПОНИМИ ЗАПАДНОГ ДИЈЕЛА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СВЈЕТЛУ РЕАЛНЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ВЕГЕТАЦИЈЕ

Извод: У раду је приказано распрострањење дендротопонима западног дијела Републике Српске, са освртом на реалну и потенцијалну вегетацију. Подаци су добијени са Војних топографских карата размјере 1:25000, и обрађивани су у ГИС софтверу. Констатовано је 1380 дендротопонима везаних за укупно 54 дендролошка термина. Преклапањем карата дендротопонима са картама реалне и потенцијалне вегетације дошло се до занимљивих закључака везано за вегетацију овог простора

Кључне ријечи: Република Српска, дендротопоними, реална вегетација, потенцијална вегетација, вегетацијске карте, ГИС.

DENDROTONYMS IN THE WEST PART OF REPUBLIC OF SRPSKA IN THE REALM OF REAL AND POTENTIAL VEGETATION

Abstract: The work describes distribution of dendroponyms of western part of Republic of Srpska, regarding potential and real vegetation. Data were aquired from Army topographic maps 1:25000, and were processed in GIS software. We found 1380 dendroponyms connected to 54 dendrological terms. Intersecting the maps of dendroponyms with the maps of real and potential vegetation we found some very interesting conclusions about vegetation of this area.

Key words: Republic of Srpska, dendroponyms, real vegetation, potential vegetation, vegetation maps, GIS.

¹ Шумарски факултет Универзитета у Бањалуци

УВОД

Дендротопоними су топоними који у свом називу имају имена дрвећа, жбуња или шуме у цјелини.

У подручју истраживања нађено је 1380 дендротопонима, што говори о некадашњој шумовитости ових крајева, али такође и о повезаности и упућености становништва на шуму. Такође је велики значај који распрострањење дендротопонима везаног за одређену врсту има за проучавање и сагледавање некадашњег и садашњег распрострањења те врсте, њених заједница итд. Исконска вегетација ових простора у многоме измијењена током вијекова, да су поједине заједнице које су некада биле распрострањене готово ишчезле, те реална вегетација не одговара стварним потенцијалима станишта. Помоћу карата дендротопонима се са великом сигурношћу могу пратити промјене које су се десиле у ближој и даљој прошлости, везане за шуму и њен састав. Сви ови подаци долазе из народа и логично је да се оваквој врсти истраживања одмах стави замјерка на вјеродостојност. Међутим интересантно је како је наш народ много прије дендролога и фитоценолога разграничио јелу од смрче и бора, бијели од црног бора, китњак од лужњака, букву од граба, цер од осталих храстова, луг од церика, буквик од грабика (грабежа) итд. Ово стога што су људи у прошлим временима живјели од шуме, били окружени шумом и непосредно су били у нужди да раздвајају разна дрвеће по квалитету за грађу, по медоносности, добијању ћумура, разних љековитих супстанци, дрвета за плетарство, хране за стоку итд. На основу ових употребних вриједности народ је класификовао разне врсте дрвећа и, наравно, њихова станишта. У истраживању готово да нисмо наишли на неку неправилност, а оне које постоје свакако заслужују да буду боље истражене.

МЕТОД РАДА

Да би се илустровало распрострањење дендротопонима на подручју истраживања било је потребно извршити картирање, што је урађено помоћу софтвера Wingis 2000. Подаци су узимани са војних топографских карата размјере 1:25000. Укупно су за подручје истраживања коришћене 132 карте, од тога граничне само дјелимично, тј. дијеловима који припадају подручју истраживања.

Сваки дендротопоним је представљен једном тачком, без обзира на његово распрострањење на терену (нпр. село Лужани или ријека Врбас). Карте реалне и потенцијалне вегетације су обрађене у Wingis-у, након чега је у бази података свакој картографској јединици придружена одређена вегетацијска јединица.

Након тога је у *Access*-у извршена анализа дендротопонима у односу на реалну и потенцијалну вегетацију. Тако се дошло до драгоцјених података о рецентној и потенцијалној вегетацији подручја истраживања. Подаци су представљени у табелама и графиконима.

Сви дендротопоними су наношени знацима на карту западног дијела РС размјере 1:250000, а то је урађено за групе врста. Урађено је укупно 6 карата. Пошто су подаци узимани са карата размјере 1:25000, подразумјева се значи да су биљежени само дендротопоними који су имали довољну величину да би се могли наћи на тој карти. То значи да би детаљан рад на картама крупније размјере дао много већи број дендротопонима, њива, ливада, засеока итд.

ПОДРУЧЈЕ ИСТРАЖИВАЊА

Подручје истраживања заузима површину од 12.229 km², што представља 49,60% укупне површине Републике Српске (24.662 km²).

Западни дио Републике Српске налази се у западном дијелу Балканског полуострва. На сјеверу је омеђен ријеком Савом и Панонском низијом, а према југу сјевернобосанско средогорје прелази у високи масив Динарских планина.

У подручју истраживања се запажају двије у еколошко-вегетацијском погледу различите области.

- Сјеверна припанонска област обухвата низије и брежуљкасте предјеле међу којима се издиже неколико ниских планина острвског типа (Козара, Мотајица итд.). Испресјецана је великим бројем ријечних токова, а густина насељености је видно већа него у јужном дијелу.

Од земљишта доминирају алувијално-делувијалне равни и ријечне терасе Саве и њених притока, и дитрични камбисоли на вишим мјестима.

- Јужна област високих босанских планина у којој висински распон износи преко 1600 m (од око 300 m на сјеверу до 1964 m на Клековачи). У геоморфолошком и геолошком погледу, доминирају кречњаци и доломити, док у мањем, источном преовлађују серпентизирани перидотити, рожњаци и кристаласти шкриљци.

Сјеверни и источни дио Припанонске области карактерише континентална клима, док су у западном и јужном дијелу израженији умјереноконтинентални утицаји са више падавина. У области високих планина карактер клими даје много падавина, јаке зиме.

Због свега изнешеног у сјеверној области су заступљене лишћарске врсте, у највећој мјери храстови, док јужну област карактеришу мјешовите шуме букве, јеле и смрче.

Сјеверни дио је већином у прошлости обешумљен, због приступачности подручја и вриједних лужњакових шума, док је јужни дио у већој мјери био поштеђен тога.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Укупно је на 132 карте нађено 1380 дендротопонима, што представља један дендротопоним на 9 км². Називи се односе на 54 разне врсте или рода и на шуму уопштено. На примјер, за церик знамо да је у питању одређена врста, тј. цер, али за разне липике, растике, врбаке, тополике, јасенике, јаворњаче, грабике, борике, нисмо били у могућности да одредимо тачну врсту, па смо се задржали на роду.

Шума, гај - У подручју истраживања пронађена су 141 дендротопонима везана за ове појмове. То чини отприлике 10% свих назива, што ставља шуму и гај на прво мјесто по фреквенцији појављивања. Распрострањење дендротопонима везаних за шуму потврђују тезу да је Босна и Херцеговина, односно западни дио Републике Српске увијек био покривен шумом.

Храст лужњак (*Quercus robur*) – дендротопоними везани за ову врсту распрострањени су у сјеверном дијелу подручја истраживања, углавном око ријека и на теренима који су периодично плавлени. У прошлости је лужњак био распрострањена врста у овом подручју и градио је моћне комплексе шума (Савски Луг). Међутим у посљедњих 150 година интензивном експлоатацијом лужњака као најквалитетије врсте тврдог лишћара код нас, ове заједнице су сведене на фрагменте.

У прилог потенцијалног распрострањења ове врсте на овим подручјима, поред историјских података, говоре и бројни дендротопоними везани за лужњак. Нађена су укупно 66 дендротопонима везана за лужњак, од чега 2/3 топонима отпада на називе насеља. О свих топонима само 11 (17%) је под шумом, а 7 (11%) у подручју у којем је задржана исконска вегетација. Ово је врста чија су станишта највише измјењена.

Цер (*Quercus cerris*) је честа врста у припанонској области, због континенталног карактера климе. Забиљежено је укупно 62 дендротопонима везаних за цер и скоро сви, њих 60 се налазе у припанонској области. Топоними везани за цер односе се углавном на косе, брда и падине, што је у складу са екологијом цера који воли сувља станишта, за разлику од лужњака. 28 топонима (45%) се налази у предјелима под шумом, што га сврстава међу врсте средње измјењеног станишта.

Храст је заједнички назив за врсте рода *Quercus*, који се односи на све храстове осим цера. Пошто је народ јасно разликовао цер и лужњак од китњака, претпостављамо да се овај појам у топонимици највише односи на китњак (*Quercus petraea*), а у много мањој мјери на медунац (*Quercus pubescens*), далешампијев китњак (*Quercus daleschampii*) и крупнолисни медунац (*Quercus virgiliana*). Иста се констатација може извући и у вези са дубом, тако да смо ова два појма, храст и дуб, обрађивали заједно.

Нађено је укупно 106 дендротопонима, и то 93 везано за храст и 13 везано за дуб. Китњак изграђује климатоналну (и истовремено најнижу климарегионалну) заједницу у великом подручју брдске сјеверне Босне. То је заједница китњака и обичног граба (*Quercus-Carpinetum illyricum*), стога не чуди велики број топонима који су распоређени готово по цијелој територији подручја истраживања и недостају само на крајњем југу, у области високих планина. Од свих топонима 74 (70%) су у крајевима под шумом, од тога 48 (45%) су на подручју гдје је задржана исконска вегетација.

Храст је за наш народ, и Словене у цјелини увијек имао велики значај. Како подручје истраживања и јесте подручје храстова, те стога не чуди што од укупног броја топонима на храстове (цер, дуб, храст, лужњак) отпада 234 топонима, или 17% од укупног броја.

Буква (*Fagus sylvatica*) једна је од најраспрострањенијих врста у подручју истраживања. То стога што има широку еколошку амплитуду, па расте у свим висинским појасевима и на скоро свим геолошким супстратима, али и зато што она све донедавно није интензивније искоришћавана, због непознавања технологије прераде. Као веома прилагодљива врста она је неке врсте истиснула са природних станишта или стварала са њима мјешовите шуме. У прилог томе говори чињеница да је на подручју истраживања нађен 91 топоним везан за букву, што износи 6,5% од укупног броја топонима

Граб, је скупни назив за обични граб (*Carpinus betulus*), бијели граб (*Carpinus orientalis*) и црни граб (*Ostrya carpinifolia*). Било је немогуће раздвојити ове три врсте у топонимима, јер народ за њих већином користи исти назив. Изузетак су седам дендротопонима везаних за кукрику (*Carpinus orientalis*) који су сви распрострањени у кањону Врбаса, узводно од Рекавица. У народу је обични граб, као доста често дрво, веома познат. Дobar је за огријев, а мање за грађу. Нађен је 101 дендротопоним везан за граб, а то представља 7% од укупног броја.

Буква и граб имају око 50% топонима у крајевима под шумом, међутим граб има мањи проценат топонима на мјестима гдје је задржана исконска вегетација (табела 1).

Врбе (*Salix alba*, *Salix fragilis*, *Salix incana*), **ракита** (*Salix purpurea*), **тополе** (*Populus nigra*, *Populus alba*) и **јове** (*Alnus glutinosa*, *Alnus incana*) су хигрофилне врсте, које прате ријечне токове или живе на замочвареним стаништима. Распрострањене су по цијелом подручју истраживања, односно гдје год има водених токова или бара. Нађено је укупно 66 дендротопонима везаних за ове врсте, од чега 9 отпада на врбу, 7 на ракиту, 4 на иву, 13 на тополу, 8 на јаблан и 25 на јову. Ови дендротопоними су углавном сконцентрисани крај водених токова или трајно влажних терена. Због карактеристике, да се јављају редовно крај водених токова у нижим теренима, ове врсте су често биле у додиру са човјеком. Стога чуди релативно мали број топонима везаних за њих. Можда одговор треба тражити у чињеници да су крај водених токова редовно живјели турски завојевачи, а наш народ је бјежао у више предјеле.

Јасика (*Populus tremula*) и **бреза** (*Betula pendula*) су, поред букве, врсте са највећом еколошком амплитудом код нас, тако да расту од низија до високих планина. Осим тога, као пионирске врсте, у раним фазама сукцесије освајају терене послје пожара, сјеча и вјетроизвала. Међутим оне не остају трајно на овим стаништима већ се природном сукцесијом враћа првобитна вегетација (обично букова или четинарска шума). Забиљежено је укупно 98 топонима везаних за јасику и брезу. Од тога 72 за брезу и 26 за јасику. Ови топоними су распрострањени на цијелом подручју истраживања, с тим да су најчешћи у подручју шума китњака и граба. У јужном, планинском, дијелу подручја истраживања јављају се само топоними везани за јасику. Такође је карактеристично прорјеђивање дендротопонима ових врста у Припанонском подручју, што је еколошки разумљиво.

Липа – ови топоними се односе на ситнолисну липу (*Tilia cordata*), крупнолисну липу (*Tilia platyphyllos*) и сребрнасту липу (*Tilia argentea*). Било је немогуће раздвојити ове три врсте у дендротопонимима, али пошто прве двије имају сличну екологију и расту у вишим предјелима од шума букве до шума букве, јеле и смрче, а трећа је припанонска врста, не би било тешко раздвојити посљедњу од прве двије. Нађено је укупно 98 дендротопонима везаних за липу, а то износи 7% од укупног броја. Дендротопоними везани за липу су равномјерно распоређени по цијелом подручју истраживања. То је разумљиво с обзиром на различиту екологију поменуте три врсте, с тим да би се могло рећи да сјеверни припанонски дио припада сребрнастој липи, док јужни брдскопланински дио припада другим двома врстама.

Јасен (*Fraxinus sp.*), **јавор** (*Acer sp.*) и **бријест** (*Ulmus sp.*) су родови махом племенитих лишћара, исто тако широке еколошке амплитуде. У низинама и крај водених токова се појављују пољски јасен (*Fraxinus angustifolia*), пољски

бријест (*Ulmus carpinifolia*), вез (*Ulmus effusa*) и клен (*Acer campestre*). У термофилним заједницама претежно крачњачких станишта појављују се црни јасен (*Fraxinus ornus*), длакави пољски бријест (*Ulmus canescens*), макљен (*Acer monspessulanum*) и јавор глуваћ (*Acer obtusatum*). У брдскопланинском појасу, на мезофилним стаништима, појављују се бијели јасен (*Fraxinus excelsior*), горски јавор (*Acer pseudoplatanus*), млијеч (*Acer platanoides*) и горски бријест (*Ulmus glabra*). Ови посљедњи су истовремено и најквалитетнији. Народ је веома рано упознао њихову вриједност као техничког дрвета, тако да Република Српска обилује овим дендротопонимима. Нађено је укупно 98 дендротопонима, а то је 7% од укупног броја дендротопонима са подручја истраживања. Од укупног броја топонима на јасен се односе 41, на јавор 37, бријест 10 и клен 10.

Воћке – са 205 дендротопонима везаним за воћке види се да су врсте дивљих воћки одувијек биле занимљиве за наше претке, и распрострањене.

Црни и бијели бор (*Pinus nigra* и *Pinus silvestris*) су обрађени заједно јер, као и код других топонима, нисмо могли да утврдимо разлику између ове двије врсте. Све наше четинарске врсте дрвећа, осим бора, су женског рода. По Јовановићу, то је зато што је народ врстама меког дрвета давао женска имена, а врстама тврдог дрвета мушка имена². Нађено је укупно 57 дендротопонима везано за бор. Топоними везани за бор, као што се види на карти број 6, сконцентрисани су у офиолитској зони Завидовићко-теслићког подручја (масиви планина Борје и Узломца) и на доломитима око Шипова. Остала спорадична јављања ових топонима углавном се односе на сукцесивне фазе шума букве, јеле и смрче.

Јела (*Abies alba*) је веома интересантна врста за ово истраживање. Иако се ради о подручју претежно лишћарских шума, топоними везани за јелу се јављају 58 пута, што је у рангу лужњака. Јела долази у широком висинском распону, од 150 m надморске висине на сјеверној страни Козаре, па до 1700 m на Клековачи. Због широког распрострањења саме врсте и топоними су распоређени готово по цијелом подручју истраживања. Нема их само у сјеверном дијелу Припанонске области, од Врбаса до Босне, као ни у сливу ријеке Сане. Наука о вегетацији учи нас да је јела некада била много распрострањенија врста, али да је под утицајем човјека (дрво за грађу, испаша стоке) потиснута у више крајеве. О овоме свједоче и бројни топонми, првенствено на Црном врху, у околини Бања Луке.

Смрча (*Picea abies*) врста је високих планина, то јест средишњих ланаца Динарских планина. То је врста која преферира хладне предјеле са оштрим зимама и доста влаге. Пошто наше подручје, само малим дијелом захвата овај

² Изузетак од овога правила је буква.

климатски појас, нађено је само 36 топонима везаних за смрчу. Топоними су груписани око јужних граница западног дијела РС, управо тамо гдје почињу планански масиви унутрашњих Динарида (Влашић, Виторог, Клековача, Чемерница и друге). На сјеверу смо нашли по један топоним на Мањачи, Борји и Озрену, што је и крајња сјеверна граница распрострања ове врсте. Ниједан топоним није везан за име насеља, а већина (63%) је везана за крајеве под шумом. Ово стога што станишта смрче нису привлачна као станишта човјека, а могло би се рећи и обрнуто.

Тиса (*Taxus baccata*) је можда и најинтересантнија врста за ово истраживање. Наиме, ова врста је увијек била интересантна због изразито тврдог и лијепог дрвета, па су од ње прављени разни предмети ручне израде, највише букаре за воду и вино, крстови и разне амајлије. Она је због своје дуговјечности у народу од давнина сматрана светим дрветом. Ово је довело до тога да је у природи готово потпуно истребљена. Сматра се да је у градским парковима у Бањој Луци има више него на њеним природним стаништима у подручју истраживања. Међутим, бројни дендротопоними, њих 23, који се већином односе на веће површине (нпр. планински масив Тисовац, јужно од Бање Луке) говоре у прилог теорији да је она некада била више распрострањена. На карти број 6 видљиво је да се њени топоними већином поклапају са распрострањем јеле (од Клековаче на југозападу преко Шише, Мањаче, Чемернице, Узломца, Борја, те на сјеверозападу на Козари). Ово је разумљиво јер је тиса једна од диференцијалних врста шума букве и јеле, у односу на шуме букве, јеле и смрче.

Остало – у ову категорију спадају све врсте које су заступљене са малим бројем топонима, тако да немају значаја за ово истраживање (бршљен, драча, клокочика итд.). Укупно на ове врсте отпада 69 дендротопонима.

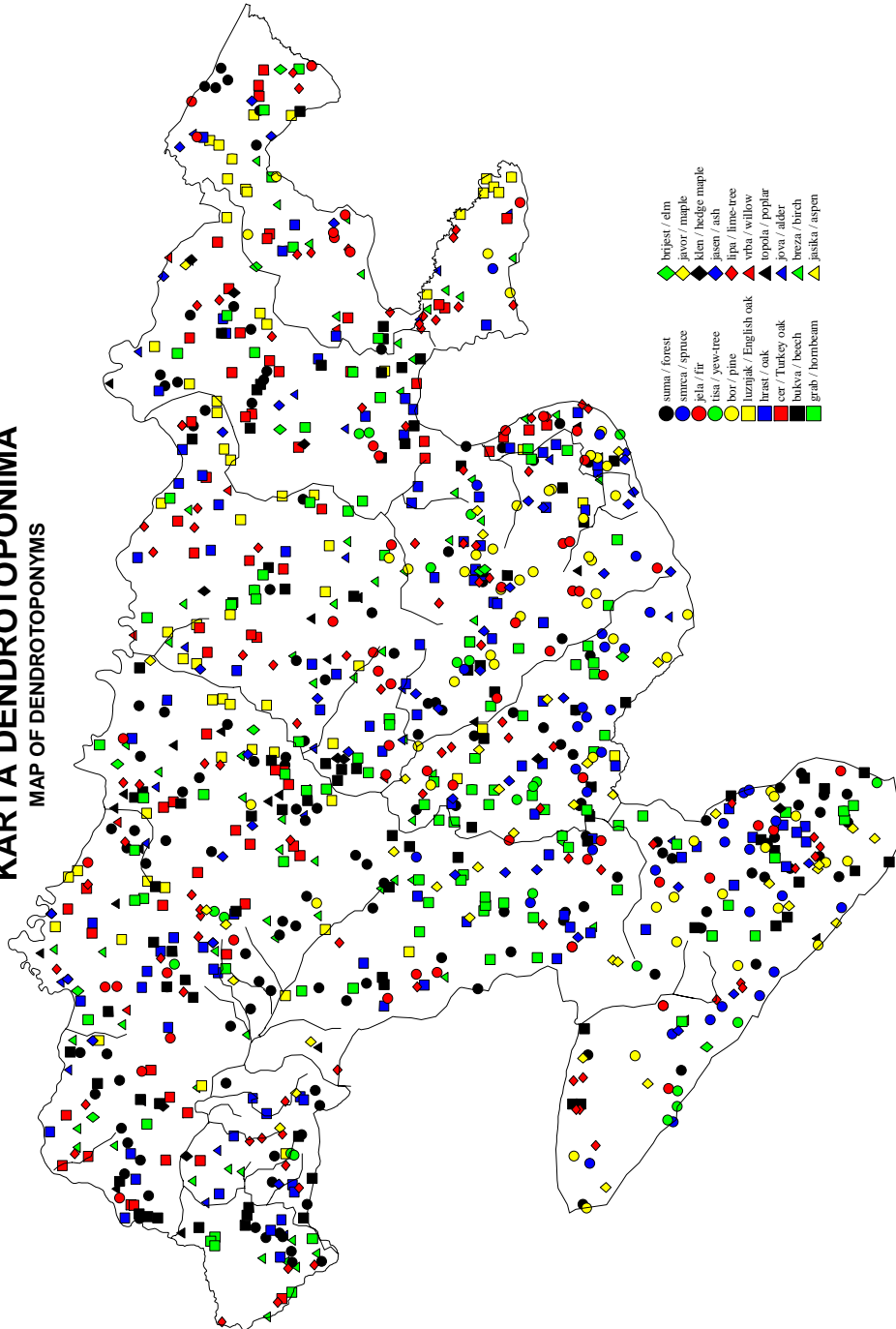
У следећој табели дат је преглед броја дендротопонима по дендролошким терминима коришћеним у истраживању. Такође су дати бројеви и проценти дендротопонима који се налазе у подручју које је тренутно под шумским покривачем, као и бројеви и проценти дендротопонима који се налазе у подручју у којем се потенцијална и реална вегетација преклапају. Из табеле се види да је у протеклом периоду дошло до великог обешумљавања овог подручја, као и до великог степена деградације станишта. У овом погледу најрепрезентативније су врсте низина (лужњак, јова, тополе итд.) јер је низијски дио уједно и насељенији.

Врста Species	Број дендротопонима Count of dendrotponyms	Под шумом In forested area	%	Поклапање реалне са потенцијалном вегетацијом Intersection of real and potential vegetation	%
Воћке (Fruits)	205	101	49%	69	34%
Шума, гај (Forest, grove)	141	63	45%	38	27%
Храст и дуб (Oak)	106	74	70%	48	45%
Граб (Hornbeam)	99	46	46%	27	27%
Липа (Lime-tree)	98	58	59%	30	31%
Буква (Beech)	91	50	55%	36	40%
Бреза (Birch)	72	25	35%	20	28%
Остало (Other)	69	33	48%	26	38%
Лужњак (English oak)	66	11	17%	7	11%
Цер (Turkey oak)	62	28	45%	20	32%
Јела (Fir)	58	33	57%	21	36%
Бор (Pine)	57	40	70%	30	53%
Јавор (Maple)	47	26	55%	18	38%
Смрча (Spruce)	43	27	63%	22	51%
Јасен (Ash)	41	21	51%	12	29%
Јасика (Aspen)	26	16	62%	10	38%
Јова (Alder)	25	7	28%	3	12%
Тиса (Yewtree)	23	20	87%	13	57%
Тополе (Poplars)	21	5	24%	4	19%
Врбе (Willows)	20	9	45%	3	15%
Бријест (Elm)	10	5	50%	5	50%
Укупно (Total)	1380	698	51%	462	33%

Табела бр.1: Број дендротопонима по врстама и њихова дистрибуција у оквиру вегетације

Table No1: Trees species dendrotponyms count and vegetation units distribution

KARTA DENDROTOPONIMA
 MAP OF DENDROTOPONYMS

ЗАКЉУЧАК

Највећи број дендротопонима, њих 236, или 17%, односи се на разне врсте храстова (храст 93, цер 62, лужњак 66 и дуб 13). Њих 209, или 15%, се односи на разне врсте воћака, питомих или дивљих. На шуму и појмове за њу везане отпада 141 топонима, што је око 10%. Након тога долазе разне врсте грабова, са 99 топонимом, или 7%, разне врсте липе са 98 топонима, или 7%. Јасика и бреза са 98 топонима, или 7% и племенити лишћари са 98 топонима, или 7%. Четинари долазе са 181 топонима, или 13%, од тога јела 58, бор 57, смрча 43, тиса 23 топонима.

Из овога је видљиво да, ако изузмемо шуму, на лишћаре отпада 77%, што је разумљиво јер је ово претежно лишћарско подручје, храста и букве.

Први и основни закључак овог рада би био да је, као што је већ претходно речено, ово подручје некада било прекривено непрегледним шумама.

Након тога за сваку врсту, или род понаособ је утврђено преклапање распрострањења дендротопонима одређене врсте са потенцијалним и реалним распрострањењем врсте или њених заједница. Ово у првом реду важи за врсте као што су лужњак, јела и тиса. Све три врсте су у последњим вијековима веома измијениле границе свог распрострањења и напустиле бројна станишта, док су неке врсте, нпр. буква, прошириле свој животни простор.

Јела се из низина, пред човјеком, повукла у више предјеле и препустила своје мјесто букви.

Силне лужњакове шуме су искрчене, његова станишта исушена и претворена у оранице.

Тиса се из свога природног амбијента преселила у град и сада краси бројне паркове.

Код неких врста је само потврђено њихово природно распрострањење. На примјер топоними везани за смрчу долазе само у високопланинским крајевима, док топоними везани за бор долазе у подручјима доломита и перидотита у јужном дијелу подручја истраживања.

Дендротопоними везани за китњак, букву и граб, потврдили су да су ове врсте биле, као што су и данас, најраспрострањеније врсте овог подручја. Њихове заједнице заузимају највећу површину подручја истраживања.

Интересантна је ситуација са цером који показује велику густину топонима у припанонском дијелу подручја истраживања. Међутим, бројни церици су у прошлости вјероватно искрчени, јер је то најнасељенији дио овог подручја.

Карта број 1 пружа слику цјелокупних дендротопонима западног дијела РС (без термина воћке и остало). Из ње се може извући закључак да је цијело подручје, које сада има 41% шумовитости, некада било скоро потпуно покривено шумом.

И на крају да констатујемо, да у укупном броју топонима дендротопоними учествују са око 25%, што нам много говори о значају шуме и дрвећа у животу нашег народа.

Истраживања дендротопонима упућују на будуће правце истраживања вегетације, те је у том смислу потребно проширити подручје истраживања на Босну и Херцеговину, а као подлоге користити карте крупније размјере. При томе нам ГИС пружа велику подршку у картирању вегетације, као и упоређивању реалне и потенцијалне вегетације.

ЛИТЕРАТУРА

1. Јовановић, Б. и др. (1977): Дендротопоними Србије (ван покрајина), њихове карте и значај, Гласник шумарског факултета, (бр. 40), стр. 133, Београд.
2. Јукић, И.Ф. (1953): Путописи и историјско-етнографски радови, Свјетлост, Сарајево.
3. Научно вијеће вегетацијске карте Југославије,(1986): Природна потенцијална вегетација Југославије, (коментар карте М 1:1000000, резиме), Љубљана.
4. Стефановић, В. (1986): Фитоценологија (учбеник – друго, проширено и допуњено, издање). Сарајево.
5. Стефановић, В. и др. (1983): Еколошко-вегетацијска рејонизација Босне и Херцеговине. Шумарски факултет, Посебно издање, бр. 17, Сарајево

Владимир Ступар

ДЕНДРОТОПОНИМИ ЗАПАДНОГ ДИЈЕЛА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СВЈЕТЛУ РЕАЛНЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ВЕГЕТАЦИЈЕ

Summary

Dendrotoponyms present an important area of research when focusing on the vegetation of certain regions. In the west part of Republic of Srpska a total number of 1380 dendrotoponyms were found, 25% out of the total amount of toponyms. Toponyms were processed with GIS software and analyzed in Access data base. The position of each dendrotoponym was compared with real and potential vegetation (table 1).

The largest number of toponyms, 236 of them, or 17%, present different oak species (oak 93, bitter oak 62, common oak 66, and oak tree 13). There are 209 or 15% of different fruit species, grown and wild. When it comes to forest and other terms related to it there are 141 of them, which is about 10%. Then come different species of hornbeam with 99 toponyms, or 7%, different species of lime-tree with 98 toponyms or 7%. Aspen and birch have 98 toponyms, or 7% and noble deciduous species 98 toponyms, or 7% Conifers have 181 toponyms, or 13%, out of that number there are 58 fir, 57 pine, 43 spruce, and 23 yew tree toponyms.

These data indicate that if we ignore the forest itself, there are 77% of deciduous species, which is normal as deciduous species are predominant in this area, especially oak and beech.

Map no. 1 provides the picture of the total number of dendrotoponyms for the west part of the Republic of Srpska (no names of fruit trees, etc.), which leads to conclusion that the whole area which currently have 41% of forest coverage, used to be covered with forests entirely.